

JAN-KEES EMMER

Heel slim doseert Pieter Omtzigt zijn nieuws en bouwt de spanning en verwachtingen op. Hij ruikt de macht.

Pluche lonkt voor Pieter Omtzigt

Dat Pieter Omtzigt een slimme kerel is, dat wisten we natuurlijk al lang. Maar de wijze waarop hij zijn Nieuw Sociaal Contract aan de kiezer presenteert, benadrukt dat weer eens. Stap voor stap bouwt Omtzigt de spanning en de verwachtingen rondom zijn nieuwe beweging op.

Nog geen maand geleden zei Omtzigt dat hij zeker niet de ambitie had om de grootste partij van Nederland te worden. Het was zelfs de vraag of hij in heel het land mee zou doen aan de Tweede Kamerverkiezingen. En premier Omtzigt? Dat ambieerde hij niet. We zouden nog horen wie hij naar voren zou schuiven, mocht het zover komen.

Hoe anders is de situatie nul Dinsdag presenteerde Omtzigt een volwaardige kandidatenlijst met daarop meer dan veertig personen. Met daarbij meteen de aankondiging dat de partij in heel het land op de kieslijst komt en de ambitie heeft om gróót te worden, bij voorkeur de grootste.

De maskers gaan af bij Nieuw Sociaal Contract. De partij ruikt de macht. Kiezers die hunkeren naar verandering richten hun blik op Omtzigt en zijn 43 discipelen. Van hen moet de verlossing komen. Gek genoeg zonder dat nog precies duidelijk is waar Omtzigt en Nieuw Sociaal Contract precies voor staan. Het partijprogramma volgt namelijk pas later. Dat levert immers weer een mediademoment op.

Het valt Pieter Omtzigt niet kwalijk te nemen dat hij tot inkeer is gekomen. Hoewel enigszins 'nerdy' qua uitstraling, is hij niet naïef. Al bijna twintig jaar zit hij al in de Tweede Kamer en hij kent het klappen van de zweep. Je hoeft hem dan ook niet te overtuigen van het feit dat in Den Haag de macht van het getal geldt.

Hoe nobel je uitgangspunten ook zijn; in de Haagse politiek geldt dat met hoe meer je bent, hoe meer invloed je kunt uitoefenen. Hoe groter de kans dat je echt iets in beweging kunt zetten. En daar is Omtzigt op uit.

Wie de grootste wil worden, moet ook bereid zijn de premier te leveren. Ook daar is iets veranderd in de toon van Omtzigt. Tot voor kort gaf hij aan 'binnenkort met een premierskandidaat te komen'. Dinsdag, bij de presentatie van de kandidatenlijst, formuleerde hij dat net even anders. Waardoor de goede luisteraar maar tot één conclusie kan komen. Hij ziet zichzelf in het torentje. Het pluche lonkt.

Volg Jan-Kees Emmer ook op X: @jkmr

DISCUSSIE Hoe ga je om met transgender in de klas?

Stop met dat 'jongens tegen de meisjes'

Ze is moeder van een negenjarige en ligt er wakker van dat haar dochter de meisjeskleedkamer moet delen met een transgender klasgenootje. Het schoolbestuur weet zich geen raad met de situatie. De kwestie op De Tweemaster in Huizen houdt de gemoederen flink bezig. Hoe ga je als school om met seksediversiteit en hoe slaag je erin dat iedereen zich veilig en vrij voelt?

De situatie in een notendop. De moeder van een negenjarige leerling van de rooms-katholieke school pikt het niet dat haar dochter zich moet omkleeden in dezelfde ruimte als een transgender leerling. Een kind dat al sinds de kleuterijd als meisje door het leven gaat. Maar haar dochter voelt zich daar niet fijn bij.

Moeder trekt aan de bel, maar komt er na diverse gesprekken niet uit met de school. Haar dochter moet zich aanpassen, of anders maar een andere school zoeken. 'Het lijkt erop dat je het beleid van de school aan het ondermijnen bent. Ik wil je vragen hiermee te stoppen', schrijft de directeur in een mail. De Huizense besluit de correspondentie met de school op Facebook te zetten. Haar dochter gaat niet meer naar gymles. Hoe kon het zo escaleren?

'Het is heel kwalijk wat hier gebeurt. Ouders mogen niet omwille van hun eigen dogma kinderen tegen elkaar opzetten', zegt pedagoog Marcel van Herpen uit Uitgeest. 'Kinderen hebben geen moeite met een jongetje in een jurk, of ander gedrag. Als ze maar van jongs af aan leren dat iedereen anders is. Vaak zijn het de ouders die het er moeilijker mee hebben.'

Wat is transgender precies? In de volksmond wordt gezegd dat ze zijn geboren in het verkeerde lichaam. Dus een jongen die zich eigenlijk een meisje voelt, of andersom. Experts hebben het liever over 'een persoon die zich niet identificeert met het geslacht dat bij geboorte is toegekend'. Ook zijn er steeds meer jongeren non-binair. In elke klas gaat het gemiddeld om één leerling, die zich niet thuis voelt in het vakje man of vrouw.

'Dat is gewoon een emancipatiebeweging. Ze waren er altijd al, maar zijn nu meer zichtbaar', vertelt adviseur Charlot Pierik van Movisie, het kenniscentrum voor sociale vraagstukken. 'Er wordt meer aandacht aan besteed op televisie. Jongeren denken sneller: 'Hé, dat is wat ik ben'. Ze experimenteren meer en dat is helemaal niet schadelijk.'

Hoe ga je als basisschool om met genderdiversiteit? Hoe voorkom je dat er bij gym, zwemles of schoolreisje problemen ontstaan? 'Waarom gebruiken we altijd de indeling op geslacht?', stelt Pierik als tegenvraag. 'Stop met de 'jongens tegen de meisjes''. Gebruik bij de gymles liever willekeurige eigenschappen om groepjes te maken; zoals geboortemaand of het huisnummer waarop ze wonen.

Aparte toiletten

'Waarom hebben we überhaupt aparte toiletten voor jongens en meisjes? Ik weet ook wel dat jongens-wc's meer stinken dan meisjes-wc's, maar dat heeft met staand en zittend plassen te maken. Waarom hebben we gezamenlijke douches en geen individuele, met meer privacy voor iedereen? Daar is behoefte aan. Steeds meer jongens dragen hun sportbroekje tijdens het douchen.'

'Waarom breken we niet helemaal met dat onnodig gesegregeerde denken? Voor de psychologische ontwikkeling van alle kinderen en ook transkinderen is het belangrijk dat zij de ruimte krijgen om te ontdekken wie ze zijn. Als die er niet is gaan ze zich onveilig voelen. Op school is nu zo'n strikte indeling tussen meiden en jongens. Er is weinig ruimte voor het grijze gebied. Dat is een probleem.'

'Toen Hema de labels jongens- en meisjeskleding afschafte, stond de wereld op zijn kop. Het is toch gewoon kinderleding?', vervolgt Pierik uit Hilversum. 'Maar veel mensen hechten waarde aan dat stukje mannelijkheid en vrouwelijkheid. Ze denken dat het ze wordt afgenomen. De boodschap is alleen maar: 'Maak alsjeblift ruimte voor meer variatie dan alleen man of vrouw.'

Volgens Stichting School en Veiligheid voelen transgender leerlingen zich over het algemeen onveiliger op school dan andere kinderen. Ze worden twee tot zes keer vaker gepest, of zijn slachtoffer van een andere vorm van geweld. De stichting stelt dat 3,9 procent van de Nederlanders transgender is.

Terug naar Huizen. Pedagoog Marcel van Herpen meent dat de school het dilemma bij de kinderen zelf moeten neerleggen. 'Als je wil dat kinderen later een goede minnaar, echtgenoot, buurman of werknemer worden, moet je ze van jongs af aan leren dat er altijd

„Belangrijk dat kinderen de ruimte krijgen om te ontdekken wie ze zijn

Charlot Pierik
 Kenniscentrum Movisie

FOTO'S GETTY IMAGES BEELDBEWERKING MEDIAHUIS

meerdere perspectieven zijn. Meer kanten aan een zaak. Er zijn bijvoorbeeld kinderen die zich identificeren met een ander geslacht dan waarmee ze geboren zijn. Tegelijk zijn er kinderen die dat spannend of een beetje lastig vinden. Vraag kinderen hoe je met beide perspectieven rekening kunt houden. Kinderen zijn ontzettend goed in staat om een oplossing te kiezen waarbij iedereen zich senang voelt.'

'Maar als er kampen ontstaan en ouders er een politiek spel van maken, dan brengen ze de ontwikkeling van de kinderen in gevaar. Als volwassenen uitdragen dat ze beter zijn dan een ander, leren ze kinderen dat je een ander mag buitensluiten. En kinderen die worden buitengesloten komen in hun leven voor twee keuzes te staan: of ze gaan zichzelf op een of andere manier beschadigen, of een ander. Dat is verschrikkelijk om te zien.'

Van Herpen raadt de school aan 'begrip te tonen voor beide standpunten'. 'Beide ouders zijn bezorgd om hun kind. De ene is bang dat het kind niet een rustige transitie kan doormaken. De andere wil niet dat het kind op jonge leeftijd met dit soort vraagstukken wordt geconfronteerd. Wil het in bescher-

ming nemen. Ik snap ze allebei. Erken dat iedereen anders is.'

Hij vervolgt: 'We zitten in een nieuwe fase van de mensheid: die van de emancipatie van onze kinderen. Twee generaties geleden had een transgender kind z'n mond moeten houden, normaal moeten doen of een psychiatrisch label kunnen krijgen. Nu krijg je de ruimte om te mogen zijn wie je bent.'

Richtlijn

Huizen schoolbestuurder Rob Hageman vindt dat er een vaste richtlijn moet komen hoe basisscholen met dit soort kwesties moeten omgaan. 'Het moet gewoon duidelijk en goed geregeld worden.' Volgens bestuurder Thijs Roovers van de Algemene Onderwijs Bond is het aan de school zelf hierover afspraken te maken. 'Je hebt een schoolgids waarin je die kunt opnemen. Ook de medezeggenschapsraad kan hier uitspraken over doen. Dit valt onder autonomie van de school. Wij zijn geen wetgever. Maar het gesprek moet wel gevoerd gaan worden over deze maatschappelijke ontwikkelingen. Als dit problemen gaat opleveren voor scholen willen wij als vakbond in ieder geval handvatten bieden.'

Transgender Netwerk (TN) betitelt de geëscaleerde situatie in Huizen als 'zeldzaam' en daarvoor is geen pasklare oplossing, maar 'maatwerk vereist'. In het 'Genderdoeboek voor scholen' geeft het TN tips voor genderinclusief onderwijs. Docenten krijgen bijvoorbeeld het advies in de les gebruik te maken van genderdiverse voorbeelden: 'Jasper wil een jurk voor zichzelf kopen. De groene jurk vindt hij het mooiste, maar de gele jurk is goedkoper.'

Laat ook afbeeldingen zien met genderdiverse personen. En geef personen op plaatjes namen die niet specifiek voor één sekse zijn, zoals Sam, Robin of Puck, tipt TN. Vermijd in de lesstof genderstereotypen, zoals jongens die voetballen en meisjes die turnen.

Heb het in de biologies les niet over het 'mannelijk en vrouwelijk voortplantingssysteem'. Praat liever over 'mensen met een penis' of 'mensen met een baarmoeder'. Transgender Netwerk adviseert leraren op te letten dat je de klas

niet aanspreekt met 'jongens'. Dat je een meisje niet liefkozend 'kwebbelante' noemt en een jongen 'druktemakertje'. 'Wanneer we constant woorden als 'stoer' en 'knap' bij jongens gebruiken, stimuleren we gedrag dat daarbij past. Hetzelfde geldt voor woorden als 'lief' en 'mooi', die vaak bij meiden worden gebruikt', meldt TN.

'Ik vind niet dat een leraar die zegt 'jongens en meisjes' meteen aan de hoogste boom geknoot kan worden', reageert pedagoog Marcel van Herpen. 'Daarmee diskwalificeer je generaties die daarmee zijn opgegroeid. Tegelijkertijd is het van de gekke als je zou negeren dat er naast 'jongens en meisjes' ook een queerscene is. Dus geen heksenjacht tegen degenen die dat praktiseren en ook geen heksenjacht tegen degenen die daar nog wat moeite mee hebben. Relax!'

Verandering is mogelijk, wil hij maar zeggen. 'Ondanks dat er een hardnekkige groep is die vindt dat zwarte piet traditie is en moet blijven, zie je dat er in korte tijd - niet zonder slag of stoot - de roetveepest is opgestaan. En we zijn het ook in no time normaal gaan vinden niet te roken in ruimtes waar ook anderen zijn.'

De Tweemaster houdt zich insussen vast aan de handreiking voor gender- en seksediverse personen van sportkoepel NOS*NSF uit 2021. 'Die is opgesteld op verzoek van de sportbonden, die behoefte hadden aan een helder advies. Voor verenigingen is de handreiking een nuttig handvat, dat pragmatische oplossingen biedt', meldt persvoorlichter Thijs Pietersen.

Volgens de sportkoepel leiden 'onwetendheid en vooroordelen over gender en sekse soms tot

onbegrip en ongewenste situaties op de velden, langs de lijn en in de kleedkamers'. Denk aan een trainer die structureel de verkeerde aanspreekvormen en soms zelfs de oude naam blijft gebruiken. Of spelers die tijdens het sporten iemand die non-binair is aanstaren. Een transvrouw die niet van de vrouwenkleedkamer mag gebruikmaken. Een transman die zowel voor het vrouwen- als mannentoernooi wordt uitgesloten. Of een non-binair persoon die de vraag krijgt, of die geboren is als man of als vrouw.

NOC*NSF adviseert sportclubs meteen op te treden bij discriminatie en negatieve opmerkingen: 'Sta achter de sporter'. Het is ook belangrijk dat verenigingen flexibel omgaan met de keuze voor een broek of rok als sportoutfit. Of het dragen van twee zwembroeken tijdens een wedstrijd.

Afgezonderd omkleeden

Overleg met de transgender sporter, waar die wil omkleeden of douchen. Is er een genderneutrale kleedkamer? Of bied zonder onnodig vragen te stellen de scheidsrechterskleedkamer aan. Al heeft dat niet de voorkeur, omdat niet elke sporter het prettig vindt 'zich hier afgezonderd van de rest van het team om te kleden'.

De Huizer schoolleiding denkt nu aan een extra muurtje in de kleedkamer, een kamerscherm of gordijn. Zodat er de mogelijkheid is van privacy. Charlot Pierik van Movisie: 'Ik zou het een slechte zaak vinden als in dit geval het transgender kind achter een schot wordt gezet. Transpersonen worden al zo vaak als afwijkend beschouwd.'

Annemarie de Jong

„Geen heksenjacht, ook niet tegen iemand die er nog moeite mee heeft

Marcel van Herpen
 pedagoog